

Ierosināta ceturtnā lieta par normām, kas noteica kompensāciju, ko enerģijas lietotājs maksā dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpuma gadījumā

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2019. gada 17. decembrī ierosināja lietu “Par Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Ministra kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 98. un 100. punktu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam)”.

Apstrīdētā norma

Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmā daļa (šeit un turpmāk – redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam):

“Ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru kabineta noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Kārtību, kādā energoapgādes komersants nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, nosaka Ministru kabinets.”

Ministra kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 85) 98. punkts:

“Ja sistēmas operators konstatē un pierāda līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei šo noteikumu, dabasgāzes piegādes līguma vai sistēmas pakalpojuma līguma pārkāpumu, kas radies lietotāja darbības vai bezdarbības dēļ un kura dēļ lietotājam ir samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs

samaksā par patērēto dabasgāzi, kā arī kompensāciju saskaņā ar sistēmas operatora izrakstītu pretenziju par līgumsaistību izpildi. Lietotājam ir pienākums laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru.”

Noteikumu Nr. 85 100. punkts:

“Sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minēto kompensāciju nosaka, reizinot šo noteikumu 99. punktā noteiktajā kārtībā aprēķināto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkāršā apmērā”.

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pants: “Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.”

Satversmes 105. pants: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmā daļa (citēta iepriekš)

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc diviem Rīgas rajona tiesas pieteikumiem. Tās tiesvedībā ir divas civillietas, kurās celtas prasības par parādu piedziņu, pamatojoties uz apstrīdētajām normām. No pieteikuma izriet, ka šīs normas ir piemērojamas Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā esošajās lietās.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajā daļā ietvertais pilnvarojums Ministru kabinetam neesot noteikts pietiekami skaidri. Savukārt apstrīdētās Noteikumu Nr. 85 normas esot izdotas pārkāpjot šo pilnvarojumu. Turklāt pienākums veikt samaksu par dabasgāzi atbilstoši energoapgādes komersanta aprēķinam samazinot

enerģijas lietotāja īpašumu, tādēļ tiekot aizskartas Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā esošajās lietās iesaistīto atbildētāju tiesības uz īpašumu. Šā pamattiesību ierobežojuma leģitīmie mērķi esot sasniedzami ar samērīgākiem līdzekļiem.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūcijas, kas izdevušas apstrīdētos aktus, – Saeimu un Ministru kabinetu – līdz **2020. gada 17. februārim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2020. gada 18. maijs. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētājas palīdze
Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv
67830749, 26200580